

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL X SKUNDO NR. 5D-2026/2.1-639 PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBOS PRAVIENIŠKIŲ 2-AJĮ KALĖJIMĄ IR LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBĄ

2026 m.
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Seimo kontrolierė 2026 m. balandžio 16 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškių 2-ojo kalėjimo (toliau – Pravieniškių 2-asis kalėjimas) ir Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – LKT) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su apsipirkimo teisės laisvės atėmimo vietų įstaigoje veikiančioje parduotuvėje tinkamu neužtikrinimu, ir pažymos (informacijos) apie priimtą skundą nepateikimu (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. 2026 m. vasario 16 d. Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui pateikė skundą dėl nepateikiamų Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių kainoraščių ir parduotuvės veiklos. Pareiškėjas skunde, be kita ko, prašė, kad jam būtų pateikta pažyma apie priimtą ir užregistruotą jo skundą, tačiau jos negavo.

2.2. Pravieniškių 2-asis kalėjimas Pareiškėjo 2026 m. vasario 16 d. skundo netyrė ir Pareiškėjui jokio atsakymo nepateikė, o persiuntė jį LKT. LKT netikrino skunde nurodytų aplinkybių dėl kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių, kurių kainos neturi viršyti daugiau kaip 15 proc. tų pačių savybių prekių kainų internetinėje parduotuvėje *barbora.lt*, kainų atitikties šiam reikalavimui, be to, atsakyme Pareiškėjui pateikė tikrovės neatitinkančią informaciją, kad kainoraštis jam teikiamas nuolat.

2.3. Pravieniškių 2-ajame kalėjime kameroje laikomiems asmenims parduotuvėje esančių prekių kainoraščiai pateikiami labai retai (kas 3–5 mėn.) ir tik tada, kai nuteistasis paprašo. Nors Pareiškėjas nuolat prašo pateikti jam kainoraštį, 2025 metais paskutinį kartą jį gavo lapkričio 6 d., o 2026 metais pirmą kartą – balandžio 10 d. Pareiškėjui neaišku, kas kiek laiko jį galima gauti. Pagal Pareiškėjo turimą kainoraštį užsakytų prekių kainos prekių pristatymo metu neretai jau būna pasikeitusios.

2.4. Kainoraščiuose yra nurodyti tik parduotuvėje parduodamų prekių pavadinimai ir preliminarios kainos. Nuteistajam užsakant prekes, nesudaroma galimybė sužinoti, kokia faktiškai tuo metu yra prekės kaina.

2.5. Nuteistiesiems nėra dalinami jokie lankstinukai, kuriuose būtų pavaizduotos parduotuvėje parduodamos prekės. Nesant užsakytos prekės, jeigu parduotuvėje būna panašių prekių, užsakyta prekė neretai pakeičiama panašia preke, tačiau jos pamatyti prieš perkant nėra galimybės.

2.6. Daug kartų Pareiškėjui nebuvo pristatytos užsakytos prekės: pašto ženklai, duona, A4 formato sąsiuviniai, tabakas, cigaretės, kava, saldainiai, degtukai, dantų šepetėlis, telefono kortelė ir kt.

TYRIMO IŠVADOS

3. Tyrimo metu 2026 m. balandžio 27 d. Seimo kontrolierė kreipėsi į LKT, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

4. Seimo kontrolierė gavo LKT 2026 m. gegužės 25 d. raštą Nr. 1S-3673 (1 priedo 1 punktas).

5. Tyrimui aktualus teisinis reguliavimas, įtvirtintas Europos Tarybos Ministrų komiteto 2006 m. sausio 11 d. rekomendacijose Nr. R(2006)2 „Dėl Europos kalėjimų taisyklių“ (toliau – Europos kalėjimų taisyklės), Bausmių vykdymo kodekse, Bausmių vykdymo sistemos įstatyme, Vidaus tarnybos statute, Seimo kontrolierių įstatyme, Viešojo administravimo įstatyme, Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau – Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklės), teisingumo ministro 2025 m. gegužės 23 d. įsakyme Nr. 1R-171 „Dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos administracijos struktūros ir jos schemos patvirtinimo“, Lietuvos kalėjimų tarnybos nuostatuose, patvirtintuose teisingumo ministro 2025 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. 1R-172, Laisvės atėmimo vietų įstaigų parduotuvėse parduodamų prekių kainų kontrolės taisyklėse, patvirtintose Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriaus 2020 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-133 (toliau – Taisyklės), Lietuvos kalėjimų tarnybos Turto valdymo skyriaus nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus 2025 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. V-611, ir teismų praktika, suformuota Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) jurisprudencijoje, pateikiami 2 ir 3 prieduose.

6. Atsižvelgiant į tyrimo metu analizuotą informaciją (1 priedas) ir taikomą teisinį reguliavimą (2 priedas), išvados pateikiamos išskiriant šias dalis:

6.1. dėl Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su pažymos (informacijos) apie priimtą ir užregistruotą skundą pateikimu;

6.2. dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo skundą;

6.3. dėl informacijos apie Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamas prekes pateikimo;

6.4. dėl Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių asortimento.

Dėl Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su pažymos (informacijos) apie priimtą ir užregistruotą skundą pateikimu

7. Pareiškėjas nurodo, kad 2026 m. vasario 16 d. Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui pateikė skundą dėl nepateikiamų šio kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių kainoraščių ir parduotuvės veiklos. Pareiškėjas skunde prašė, kad jam būtų pateikta pažyma apie priimtą ir užregistruotą jo skundą, tačiau jos negavo.

8. LKT, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų savo veikloje privalo laikytis asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą viešojo administravimo subjektuose (institucijose) reglamentuojančių teisės aktų. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklėse nustatyta, kad priėmus prašymą ar skundą, asmens pageidavimu jam įteikiama pažyma (informacija) apie priimtus dokumentus (2 priedo 2.6 papunktis).

9. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2026 m. vasario 16 d. skunde, be kita ko, prašė pateikti pažymą, patvirtinančią skundo užregistravimą.

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolierei pateiktame rašte LKT pripažino, kad pažyma apie 2026 m. vasario 18 d. LKT gauto Pareiškėjo 2026 m. vasario 16 d. skundo

užregistravimą LKT dokumentų valdymo bendrojoje informacinėje sistemoje jam nebuvo pateikta, tačiau į skundą LKT 2026 m. kovo 5 d. atsakė (1 priedo 1.1 papunktis).

10. Atsižvelgiant į tai, kad Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnai nesilaikė Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklėse įtvirtintos viešojo administravimo subjektui pareigos asmeniui prašant pateikti pažymą (informaciją) apie priimtus dokumentus, taigi nesivadovavo gero viešojo administravimo (atsakingo valdymo) principu, pažeidė teisės akte nustatytą reikalavimą, Pareiškėjo Skundo dalis dėl Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su pažymos (informacijos) apie priimtą ir užregistruotą skundą pateikimu, pripažįstama pagrįsta.

Kadangi LKT 2026 m. kovo 5 d. raštu pateikiant Pareiškėjui atsakymą į jo 2026 m. vasario 16 d. skundą nurodyta ir informacija apie šio skundo užregistravimą LKT dokumentų valdymo bendrojoje informacinėje sistemoje, o 2026 m. kovo 17 d. įteikta ir skundo kopija, Seimo kontrolierė neteiks LKT direktoriui rekomendacijos pateikti Pareiškėjui pažymą apie priimtą ir užregistruotą jo skundą, tačiau LKT direktoriui rekomenduoja užtikrinti, kad ateityje LKT pareigūnai laikytųsi teisės aktų reikalavimų ir, priėmus asmens prašymą ar skundą, jei asmuo pageidauja, pateiktų jam pažymą, patvirtinančią dokumento priėmimo faktą.

Dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo skundą

11. Pareiškėjas nurodo, kad Pravieniškių 2-asis kalėjimas netyrė jo 2026 m. vasario 16 d. skundo ir jokio atsakymo jam nepateikė, o persiuntė jį LKT. LKT taip pat nevertino skunde nurodytų aplinkybių.

12. Bausmių vykdymo kodekse nustatyta, kad uždaro arba pusiau atviro tipo bausmės atlikimo vietose bausmę atliekančių nuteistųjų apsipirkimą organizuoja laisvės atėmimo vietų įstaiga (2 priedo 2.1 papunktis). LKT, be kitų funkcijų, yra pavesta nagrinėti asmenų prašymus, skundus ir pranešimus jos veiklos vykdymo klausimais (2 priedo 2.8 papunktis). Turto valdymo skyrius ir Pravieniškių 2-asis kalėjimas yra LKT struktūriniai padaliniai (2 priedo 2.7 papunktis). LKT Turto valdymo skyriaus nuostatuose, be kitų funkcijų, nustatyta, kad šis skyrius kontroliuoja LKT ūkinę veiklą, susijusią su nuteistųjų (suiktųjų) materialiniu aprūpinimu, maitinimu ir parduotuvių veikla, taip pat pagal kompetenciją nagrinėja priskirtus skundus (2 priedo 2.10 papunktis).

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad į Pareiškėjo 2026 m. vasario 16 d. skundą, adresuotą Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui, atsakė LKT Turto valdymo skyrius. Kaip minėta, tiek Pravieniškių 2-asis kalėjimas, tiek Turto valdymo skyrius yra LKT struktūriniai padaliniai. Už LKT veiklos organizavimą, įskaitant LKT priskirtų funkcijų paskirstymą padaliniams, atsako LKT direktorius (2 priedo 2.8 papunktis). Pagal LKT direktoriaus patvirtintus LKT Turto valdymo skyriaus nuostatus šiam skyriui, be kita ko, pavesta kontroliuoti LKT ūkinę veiklą, susijusią su parduotuvių veikla, ir nagrinėti pagal kompetenciją priskirtus skundus. Atsižvelgiant į tai, kad pagal priskirtą kompetenciją šis skyrius ir turėjo išnagrinėti Pareiškėjo 2026 m. vasario 16 d. skundą bei į jį atsakyti, Pareiškėjo Skundo dalis dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo), kiek tai susiję su tuo, kad šį skundą išnagrinėjo ne Pravieniškių 2-asis kalėjimas, o LKT Turto valdymo skyrius, atmestina.

14. Viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – LKT), be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje taip pat privalo vadovautis viešojo administravimo srityje taikomais viešojo administravimo principais, tarp jų – įstatymo viršenybės, išsamumo, objektyvumo ir efektyvumo principais (2 priedo 2.5 papunktis, 3 priedo 1 punktas). Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintas išsamumo principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į skundą turi atsakyti atsižvelgdamas į jo turinį, t. y. aiškiai ir argumentuotai atsakyti į visus keliamus klausimus, nurodydamas visas skundo nagrinėjimui įtakos

turėjusias aplinkybes. Jei prašoma informacija nepateikiama, turi būti nurodytos priežastys, kodėl tai negali būti padaryta (2 priedo 2.5 ir 2.6 papunkčiai).

15. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2026 m. vasario 16 d. Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui pateiktame skunde nurodė, kad jis, kaip ir kiti kamerose laikomi nuteistieji, prieš pirkdamas kalėjime veikiančioje parduotuvėje prekes negali jų pamatyti ir sužinoti tikslų kainų, nes jokie lankstinukai, kuriuose galėtų pamatyti pavaizduotas prekes, nėra dalinami, pateikiamuose kainoraščiuose nurodomos ne tikslios, o preliminaros kainos. Jokios akcijos ir nuolaidos netaikomos. Be to, kamerose laikomiems nuteistiesiems kainoraščiai dalinami labai retai (kartą per mėnesį arba dar rečiau) ir tik tada, kai nuteistasis paprašo. Užsakydamas prekes Pareiškėjas turi kliautis turimame kainoraštyje nurodyta informacija, nors dažnai kainos jau būna pasikeitusios, bet niekas apie tai nepraneša. Kai pagal kainoraštį užsakytos prekės parduotuvėje nėra (paprastai nebūna trečdalis jame nurodytų prekių), bet yra panaši prekė, užsakytoji pakeičiama panašia. Jos kaina ne visada sutampa su kainoraštyje nurodytos prekės kaina. Taigi, Pareiškėjas negali pasirinkti prekių pagal realiai tuo metu esančias jų kainas.

Pareiškėjas skunde taip pat nurodė, kad 2026 m. vasario mėn. kalėjime veikiančioje parduotuvėje labai pabrango prekės, ir pateikė konkrečių pavyzdžių. Pareiškėjas klausė, ar LKT sudaryta kalėjime veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių kainų ir kainoraščių tikrinimo komisija tikrina Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių kainas ir asortimentą, jei taip – kada paskutinį kartą buvo tikrinta parduotuvė, ar per paskutinius 6 mėn. apiprekinimo paslaugą teikiančiai įmonei buvo taikytos sutartyje numatytos sankcijos, ar buvo atlikti patikrinimai dėl trūkumų šalinimo.

16. LKT Turto valdymo skyriaus Pareiškėjui pateiktame atsakyme į jo 2026 m. vasario 16 d. skundą nurodyta, kad LKT su tiekėju pasirašytoje sutartyje dėl nuteistųjų ir suimtųjų apiprekinimo tiekėjas įsipareigojo neviršyti sutartų kainų. Prekių kainos parduotuvėje tikrinamos vadovaujantis Taisyklių nuostatomis. Akcijos ir lankstinukai LKT sutartyje su apiprekinimo paslaugą kalėjime teikiančia įmone nenumatyti. LKT Turto valdymo skyriaus rašte nurodyta, kad apiprekinimo paslaugos teikėjas Pareiškėjui nuolat teikia kainoraščius su kalėjimo parduotuvėje parduodamų prekių sąrašu ir kainomis. Dėl kainoraščių gavimo Pareiškėjui siūloma kreiptis į jo būrio Resocializacijos skyriaus specialistą (1 priedo 2 punktas).

Tačiau Pareiškėjui pateiktame rašte nepasisakyta dėl Pareiškėjo keliamos problemos, kad jis, užsisakydamas prekes, neturi galimybės sužinoti tikslų prekių kainų, nes nežino, kad kainoraštis jau pasikeitęs, be to, kainoraštyje nurodomos preliminaros, o ne tikslios kainos. Taip pat nepasisakyta dėl to, kad Pareiškėjas prieš pirkdamas negali pamatyti prekių, kai, nesant užsakytos prekės, ji pakeičiama panašia preke.

Pareiškėjui neatsakyta, ar LKT sudaryta prekių kainų ir kainoraščių tikrinimo komisija tikrina Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių kainas ir asortimentą, jei taip – kada paskutinį kartą buvo tikrinta parduotuvė, ar per paskutinius 6 mėn. apiprekinimo paslaugą teikiančiai įmonei buvo taikytos sutartyje numatytos sankcijos, ar buvo atlikti patikrinimai dėl trūkumų šalinimo.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, konstatuotina, kad LKT pareigūnai konkrečiai ir aiškiai neatsakė Pareiškėjui į skunde keliamus klausimus dėl informacijos apie kalėjimo parduotuvėje parduodamas prekes ir jų kainas pateikimo bei apiprekinimo paslaugos organizavimo kontrolę, taigi nesivadovavo Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintu išsamumo principu.

17. Pareiškėjas Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui pateiktame skunde pažymėjo, kad esama kamerose laikomų nuteistųjų apiprekinimo tvarka pažeidžia jo teises.

Minėtu LKT Turto valdymo skyriaus raštu Pareiškėjas informuojamas, kad „Turto valdymo skyrius nenagrinėja skundų dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų ar kitų su tuo susijusių klausimų“ (1 priedo 2 punktas).

18. Seimo kontrolierė pažymi, kad visi pareigūnai yra įstatymu įpareigoti užtikrinti ir saugoti žmogaus teises ir laisves (2 priedo 2.2 ir 2.3 papunkčiai), todėl turi pareigą pagal savo kompetenciją išnagrinėti visas skunde nurodytas aplinkybes, dėl kurių galimai pažeidžiamos žmogaus teisės ir laisvės, ir atsakyti į keliamus klausimus. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal priskirtą kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų, jis prašymą ar skundą turi persiųsti kompetentingam viešojo administravimo subjektui ir apie tai pranešti asmeniui (2 priedo 2.5 papunktis). Kadangi pagal LKT Turto valdymo skyriaus nuostatus Pareiškėjo skundas buvo priskirtas nagrinėti šiam skyriui, šis struktūrinis padalinys ir turėjo skundą išnagrinėti iš esmės arba remdamasis skyriaus nuostatais (2 priedo 2.10 papunktis) ir vadovaudamasis LKT vidaus teisės aktuose nustatyta tvarka imtis priemonių, kad skundo nagrinėjimui būtų pasitelkti kiti LKT padaliniai.

Pažymėtina, kad tokia pareigūno veika, kai nepagrįstai atsisakoma spręsti jo kompetencijai priklausančius klausimus, nesiremiamą gero administravimo principu siekiant padėti besikreipiančiam asmeniui įgyvendinti jo teises (pvz., atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises), kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai, laikytina biurokratizmu ir pripažįstama neteisėta (2 priedo 2.4 papunktis, 3 priedo 5 punktas).

19. Apibendrinus tai, kas paminėta, konstatuojama, kad LKT pareigūnai tinkamai neišnagrinėjo Pareiškėjo skundo ir pateikė formalų raštą, kuriame iš esmės neatsakyta į Pareiškėjo keliamus klausimus ir nepagrįstai nurodoma, kad „Turto valdymo skyrius nenagrinėja skundų dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų ar kitų su tuo susijusių klausimų“, taigi elgėsi biurokatiškai ir nesivadovavo gero viešojo administravimo principais, todėl Pareiškėjo Skundo dalis dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo skundą, kiek tai susiję su Pareiškėjui pateiktu atsakymu, pripažįstama pagrįsta.

Atsižvelgiant į tai, Seimo kontrolierė LKT direktoriui rekomenduoja imtis priemonių, kad Pareiškėjo Pravieniškių 2-ajam kalėjimui 2026 m. vasario 16 d. pateiktas skundas būtų išnagrinėtas iš naujo ir būtų pateikti išsamūs ir argumentuoti atsakymai į visus iškeltus klausimus, o jei tam tikros informacijos nėra galimybės pateikti, argumentuotai paaiškinti priežastis. Taip pat rekomenduoja užtikrinti, kad ateityje LKT pareigūnai, nagrinėdami pareiškėjų skundus, įsigilintų į juose keliamas problemas, įvertintų visas skunde nurodytas aplinkybes ir pateiktų išsamius ir konkrečius atsakymus dėl visų klausimų arba argumentuotai paaiškintų, kodėl prašoma informacija nepateikiama.

Dėl informacijos apie Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamas prekes pateikimo

20. Pareiškėjas Skunde nurodo, kad LKT atsakyme į jo skundą pateikė tikrovės neatitinkančią informaciją, kad kainoraštis Pareiškėjui teikiamas nuolat. Pareiškėjas teigia, kad kameroje laikomiems asmenims parduotuvėje esančių prekių kainoraščiai pateikiami tik kas 3–5 mėn. Nors Pareiškėjas nuolat prašo pateikti kainoraštį, 2025 metais paskutinį kartą jį gavo lapkričio 6 d., o kitą kartą – tik 2026 m. balandžio 10 d. Taigi, jam neaišku, kas kiek laiko jį galima gauti. Be to, kainoraštyje nurodomos preliminaros kainos, todėl užsisakant prekes nuteistajam nėra žinoma, kokia faktiškai tuo metu yra prekės kaina.

21. Laisvės atėmimo vietų įstaigose veikiančiose parduotuvėse parduodamų prekių kainų kontrolės tvarka nustatyta Taisyklėse. Taisyklėse nustatyta ir tai, kad į laisvės atėmimo vietų įstaigoje laikomų nuteistųjų ir suimtųjų asmenų apiprekinimo paslaugų teikimo sutartį, be kita ko, turi būti įtraukta nuostata, kuri užtikrintų, kad paslaugos teikėjas parduotuvėje parduodamų prekių kainoraštį pateiktų laisvės atėmimo vietų įstaigos administracijai, kad ji būtų galima paskelbti įstaigos interneto svetainėje. Taip pat nedelsiant (bet ne rečiau kaip 1 kartą per savaitę) įstaigos administracijai turi būti pateiktas kainoraščio atnaujinimas arba pakeitimas (2 priedo 2.9 punktas).

22. Skundo tyrimo metu LKT informavo Seimo kontrolierę, kad naujus kainoraščius laisvės atėmimo vietų įstaigoje prekiaujanti įmonė pateikia kiekvieno mėnesio pirmosiomis dienomis. Nuteistieji apie tai informuoti ir turi galimybę susipažinti su kainoraščiais, nes jie yra iškabinti prie parduotuvės. Kamerose laikomiems nuteistiesiems, jiems paprašius, kainoraštį pristato Resocializacijos skyriaus specialistai (1 priedo 1.2, 1.3 ir 1.4 papunkčiai).

LKT informavo Seimo kontrolierę, kad kainoraščiuose yra nurodoma, jog prekių kainos kainoraštyje yra preliminarios. Jei kainoraštyje nurodyta kaina nesutampa su kaina, esančia pirkimo kvite, turi būti vadovaujamas pirkimo kvite nurodyta kaina (1 priedo 1.7 papunktis). Kai nuteistojo pageidaujamos prekės parduotuvėje nėra, su nuteistuoju yra derinamas pakeitimas kita preke (1 priedo 1.5 papunktis).

Skundo tyrimo metu LKT pateiktos Seimo kontrolieri nuteistųjų (suimtųjų) apiprekinimo paslaugos pirkimo-pardavimo sutarties Nr. ST-97/2026 (toliau – Sutartis) specialiųjų sąlygų 1 priedo 1.20 papunktyje nustatyta: „Paslaugos teikėjas parduotuvėje – įsipareigoja Prekių kainoraštį, už kitas privalomajame prekių sąraše nesančias prekes, (elektorinę dokumento versiją) pateikti Įstaigos administracijai, kad šis būtų paskelbtas Įstaigos internetinėje svetainėje. Taip pat, pasikeitus kainai ar asortimentui, nedelsiant (bet ne rečiau kaip 1 kartą per savaitę) teikti kainoraščio atnaujinimus (pakeitimus).“

Skundo tyrimo metu LKT pateikė Seimo kontrolieri Pravieniškų 2-ajame kalėjime prekiaujančios įmonės 2026 m. vasario mėn. kainoraštį. Jame nurodyta, kad prekių kainos yra preliminarios, kainos ir asortimentas gali keistis priklausomai nuo sezoniškumo ir rinkoje esančių kainų. Kainoraštyje taip pat nurodyta, kad jis atnaujinamas kiekvieną mėnesį, ir pažymima, kad atvykęs apsipirkti nuteistasis su prekių asortimentu susipažįsta apžiūrėdamas prekes parduotuvės vitrinose arba kainoraštį, iškabintą ant parduotuvės sienos ar kitame informacijai skirtame stende.

23. Remiantis Skunde ir jo tyrimo metu LKT pateikta informacija nustatyta, kad kamerose laikomi nuteistieji (taip pat ir Pareiškėjas), norėdami susipažinti su kainoraščiu, jo turi paprašyti Resocializacijos skyriaus specialisto. Pareiškėjas Skunde teigia, kad nuolat prašo pateikti jam kainoraštį, tačiau gauna tik kas kelis mėnesius.

Kadangi dėl kainoraščio pateikimo į pareigūnus kreipiamasi žodžiu, be to, Pareiškėjas nenurodė konkrečių aplinkybių, kada ir kokio pareigūno jo prašė, bet kainoraštis jam nebuvo pateiktas, Seimo kontrolierė neturi galimybės įvertinti faktinių aplinkybių ir pasisakyti dėl pareigūnų veiksmų (neveikimo), Pareiškėjui prašant pateikti kainoraštį.

24. Pareiškėjo Skunde nurodytą aplinkybę, kad kainoraštyje nurodytos kainos yra preliminarios, patvirtino ir Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieri pateikta informacija. Kaip minėta, kainoraštyje nurodyta, kad taip pat gali keistis ir prekių asortimentas, t. y. nebūtinai bus toks, koks nurodytas kainoraštyje.

Tai rodo, kad po to, kai apiprekinimo paslaugą kalėjime teikianti įmonė laisvės atėmimo vietų įstaigos administracijai pateikia kainoraštį ir administracija jį paskelbia nuteistiesiems (iškabina prie parduotuvės, o kamerose laikomiems nuteistiesiems paprašius, LKT teigimu, pristato į kameras), kalėjimo parduotuvėje parduodamų prekių kainos ir asortimentas keičiasi, tačiau kainoraščio atnaujinimas (pakeitimas) taip, kaip nustatyta Taisyklėse ir Sutartyje, t. y. nedelsiant (bet ne rečiau kaip 1 kartą per savaitę), kalėjimo administracijai ir atitinkamai nuteistiesiems nėra pateikiamas. Apiprekinimo paslaugą teikianti įmonė naują kainoraštį, nepriklausimai nuo kainų ir asortimento pasikeitimų, pateikia tik kito mėnesio pradžioje. Taigi, kamerose laikomi nuteistieji, net tuo atveju, jei turi naujausią kainoraštį, užsisakydami prekes nežino, ar jame pateiktas asortimentas ir nurodytos kainos atitinka faktiškai tuo metu parduotuvėje esančių prekių asortimentą ir kainas.

25. Skundo tyrimo metu LKT informavo Seimo kontrolierę, kad tais atvejais, kai nuteistojo pageidaujamos prekės parduotuvėje nėra, su nuteistuoju yra derinamas pakeitimas kita preke (1 priedo 1.5 papunktis).

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieri pateiktuose nuteistųjų kolektyvo tarybos posėdžių, vykusių nuo 2025 m. sausio 1 d. iki 2026 m. kovo 17 d. ir kuriuose buvo svarstomi Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančios parduotuvės veiklos klausimai, protokoluose užfiksuota informacija rodo, kad nuteistieji nuolat kelia klausimus dėl prekių asortimento kalėjimo parduotuvėje, įskaitant tai, kad dažnai nebūna net ir tų prekių, kurios pagal LKT ir apiprekinimo paslaugą kalėjime teikiančios įmonės sutartį parduotuvės asortimente turi būti kiekvieną dieną. Tai leidžia daryti išvadą, kad poreikis pagal nuteistiesiems pateiktą kainoraštį užsakytą prekę keisti panašia preke yra dažnas. Tai reiškia, kad prekės pakeitimo kita preke derinimui reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai. Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį į tai, kad bausmių vykdymo sistemoje nuolat konstatuojamas pareigūnų trūkumas. Taigi, toks nuteistųjų apiprekinimo organizavimas, kai pareigūnai turi derinti užsakytų prekių pakeitimą kitomis prekėmis, užuot nuteistiesiems pateikus faktinę situaciją atitinkančius prekių kainoraščius, neatitinka nei nuteistųjų interesų, nei įstatyme įtvirtinto efektyvumo principo, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato (2 priedo 2.5 papunktis).

26. Apibendrinant tai, kas nurodyta pirmiau, konstatuotina, kad Pravieniškių 2-ajame kalėjime nuteistiesiems teikiama nekonkreči informacija apie kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje esančių prekių kainas, o apie pasikeitusį prekių asortimentą ir kainas jie nėra nedelsiant informuojami. Todėl kameroje laikomi nuteistieji, negalėdami su asortimentu ir kainomis susipažinti per parduotuvės vitrinas ir esant pasikeitimų paskelbtame kainoraštyje, prekių užsakymo metu (pildydami nustatytos formos prašymą) neturi tikslios informacijos nei apie parduotuvėje esančių prekių asortimentą, nei apie konkrečias prekių kainas. Neturėdami šios informacijos, jie negali rinktis prekių pagal tuo metu esantį asortimentą ir konkrečias kainas.

Europos kalėjimų taisyklėse nurodyta, kad asmenims, iš kurių atimta laisvė, paliekamos visos teisės, kurios nėra teisiskai atimamos paskyrus laisvės atėmimo bausmę. Be to, gyvenimas įkalinimo įstaigoje turėtų kiek įmanoma labiau priartėti prie pozityvių gyvenimo visuomenėje aspektų (2 priedo 1 punktas).

Seimo kontrolierė pažymi, kad Lietuvos įkalinimo įstaigose užtikrinant tik minimalius nuteistųjų ir suimtųjų poreikius ir dėl šios priežasties sudarant galimybę papildomai įsigyti maisto ir higienos priemonių už savo lėšas, ši galimybė turi būti organizuojama taip, kad neapribotų nuteistųjų ir suimtųjų teisių bei laisvių labiau, nei tai pagrįsta ir būtina, ir kiek įmanoma labiau atitiktų įprasto gyvenimo laisvėje sąlygas. Tokia aprūpinimo prekėmis tvarka, kai nuteistieji rinkdamiesi prekes neturi informacijos nei apie tuo metu esantį asortimentą, nei apie konkrečias kainas, nesuderinama su teisės aktuose ir LVAT praktikoje valstybei įtvirtintomis pareigomis užtikrinti, kad asmuo laisvės atėmimo vietoje nepatirtų didesnių ribojimų nei tie, kurie paprastai būdingi laisvės atėmimo bausmės įgyvendinimui (2 priedo 2.1 papunktis, 3 priedo 2, 3 ir 4 punktai).

27. Atsižvelgiant į tai, kad LKT pareigūnai neužtikrino, kad kameroje laikomi nuteistieji laisvės atėmimo vietų įstaigoje veikiančioje parduotuvėje užsisakydami prekes turėtų galimybę žinoti parduotuvėje esančių prekių asortimentą ir konkrečias prekių kainas, Pareiškėjo Skundo dalis dėl informacijos apie kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamas prekes pateikimo pripažįstama pagrįsta.

Seimo kontrolierė rekomenduoja LKT direktoriui imtis priemonių, kad visi nuteistieji, įskaitant laikomus kameroje, prekių užsakymo metu galėtų susipažinti su kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje tuo metu realiai esančių prekių asortimentu ir tiksliais prekių kainomis.

Dėl Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių asortimento

28. Pareiškėjas nurodo, kad daug kartų jam nebuvo pristatytos jo užsakytos prekės, įskaitant tas, kurios pagal LKT ir apiprekinimo paslaugą kalėjime teikiančios įmonės sutartį turi būti parduotuvėje kiekvieną dieną.

29. Skundo tyrimo metu LKT informavo Seimo kontrolierę, kad Regionų administracinis teismas yra išnagrinėjęs Pareiškėjo skundą, kuriame, be kita ko, buvo skundžiamasi, kad kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje negalima nusipirkti reikiamų maisto produktų, nes jų pasirinkimas labai mažas. Pareiškėjas Regionų administracinio teismo sprendimą yra apskundęs, apeliacinis skundas dar neišnagrinėtas (1 priedo 1.8 papunktis).

LKT Seimo kontrolierei pateikė Regionų administracinio teismo 2025 m. birželio 17 d. sprendimo administracinėje byloje Nr. e11-8130-920/2025 kopiją ir Pareiškėjo 2025 m. liepos 11 d. apeliacinio skundo šioje byloje kopiją.

30. Susipažinusi su minėtais LKT pateiktais dokumentais Seimo kontrolierė nustatė, kad Pareiškėjo Skundo dalyje, kurioje skundžiamasi dėl kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių asortimento, yra skundžiamos iš esmės tos pačios aplinkybės, kurios buvo nagrinėjamos teisme ir šiuo metu tuo pačiu klausimu yra nagrinėjamas Pareiškėjo apeliacinis skundas.

31. Įvertinusi Skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes, t. y. kad Pareiškėjas dėl kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių asortimento kreipėsi į teismą ir šis klausimas šiuo metu nagrinėjamas apeliacinėje instancijoje, bei vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 17 ir 22 straipsnių nuostatomis, numatančiomis, kad skundo tyrimas nutraukiamas, jeigu skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas arba yra nagrinėjamas teisme, Seimo kontrolierė daro išvadą, kad nėra pagrindo tęsti Pareiškėjo Skundo dalies dėl kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių asortimento tyrimo, todėl tyrimas šioje Skundo dalyje nutrauktinas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

32. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia

X Skundo dalį dėl Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su pažymos (informacijos) apie priimtą ir užregistruotą skundą pateikimu, pripažinti pagrįsta.

33. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia

X Skundo dalį dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo skundą, kiek tai susiję su tuo, kad Pareiškėjo skundą išnagrinėjo ne Pravieniškių 2-asis kalėjimas, o LKT Turto valdymo skyrius, atmesti.

34. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia

X Skundo dalį dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo skundą, kiek tai susiję su Pareiškėjui pateiktu atsakymu, pripažinti pagrįsta.

35. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia

X Skundo dalį dėl informacijos apie Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamas prekes pateikimo pripažinti pagrįsta.

36. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia

X Skundo dalį dėl Pravieniškių 2-ojo kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje parduodamų prekių asortimento nutraukti.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

37. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Seimo kontrolierė LKT direktoriui rekomenduoja:

37.1. užtikrinti, kad ateityje LKT pareigūnai laikytųsi teisės aktų reikalavimų ir, priėmus asmens prašymą ar skundą, jei asmuo pageidauja, pateiktų jam pažymą, patvirtinančią dokumento priėmimo faktą;

37.2. imtis priemonių, kad Pareiškėjo Pravieniškių 2-ajam kalėjimui 2026 m. vasario 16 d. pateiktas skundas būtų pakartotinai išnagrinėtas ir būtų pateikti išsamūs ir argumentuoti atsakymai į visus jame iškeltus klausimus, o jei tam tikros informacijos nėra galimybės pateikti, argumentuotai paaiškinti priežastis;

37.3. užtikrinti, kad ateityje LKT pareigūnai, nagrinėdami pareiškėjų skundus, įsigilintų į juose keliamas problemas, įvertintų visas nurodytas aplinkybes ir pateiktų išsamius ir konkrečius atsakymus į visus juose keliamus klausimus arba argumentuotai paaiškintų, kodėl prašoma informacija negali būti pateikta;

37.4. imtis priemonių, kad visi nuteistieji, įskaitant laikomus kamerose, prekių užsakymo metu galėtų susipažinti su kalėjimo teritorijoje veikiančioje parduotuvėje tuo metu realiai esančių prekių asortimentu ir tiksliais prekių kainomis.

Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma informuoti **Seimo kontrolierę** (rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus ir juos pagrindžiančius dokumentus Seimo kontrolierei pateikti el. p. ombuds@lrski.lt arba per E. pristatymo informacinę sistemą).

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė

TYRIMO METU GAUTA INFORMACIJA

1. Seimo kontrolierė gavo LKT 2026 m. gegužės 25 d. raštą Nr. 1S-3673. Rašte ir jo prieduose pateikta ši informacija:

1.1. „Nurodome, jog patikrinus dokumentų valdymo bendrąją informacinę sistemą nenustatyta, jog nuteistajam [...] (toliau – pareiškėjas) būtų pateikta pažyma apie jo 2026-02-18 skundo Nr. NPS-23-6443 gavimo ir užregistravimo faktą. Pareiškėjui į šį skundą buvo pateiktas Turto valdymo skyriaus vedėjo 2026-03-05 atsakymas Nr. 2S-2181.“

1.2. „Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškių 2-ajame kalėjime (toliau – Pravieniškių 2-asis kalėjimas) veikiančioje parduotuvėje prekiaujanti įmonė UAB „Galiasas“ kainoraščius pateikia kiekvieną mėnesį. Nuo 2025 m. lapkričio 1 d. kainoraščiai buvo pateikti kiekvieną mėnesį.“

1.3. „Nuteistieji turi galimybę susipažinti su kainoraščiais, kadangi jie visais atvejais yra iškabinti prie parduotuvės. Be to, nuteistiesiems paprašius, kainoraščius gali pateikti Resocializacijos skyriaus specialistai. Kamerose laikomiems nuteistiesiems kainoraščiai yra pristatomi Resocializacijos skyriaus specialistų.“

1.4. „Atnaujinti (pakeisti) kainoraščiai nuteistiesiems į kameras pristatomi pagal nuteistųjų pageidavimą. Nuteistieji žino bei yra informuoti, kad kainoraščiai yra teikiami kiekvieną mėnesį. Ši praktika taikoma jau ne vienerius metus, todėl nuteistieji žino apie tai, kad pirmosiomis mėnesio dienomis yra pateikiami nauji kainoraščiai. Be to, kainoraščiuose taip pat yra nurodoma, kad kainoraščiai yra atnaujinami kiekvieną mėnesį.“

1.5. „Pasitaikius atvejams, kai nuteistojo pageidaujamos prekės parduotuvėje nėra, su nuteistuoju yra derinamas pakeitimas kita preke. Jei nuteistojo pagal kainoraštį užsakytos ar panašios prekės nėra ar nuteistasis nesutinka dėl prekės pakeitimo, prekę nuteistajam nesuteikiama.“

1.6. „Pravieniškių 2-ajame kalėjime yra atliekami reguliarūs parduotuvės tikrinimai, kurių metu tikrinama, ar faktinės prekių kainos kvituose atitinka kainoraštyje numatytas kainas. Nuo 2025 m. sausio mėn. pažeidimų nenustatyta.“

1.7. „Pažymime, jog prekių kainoraščiuose yra nurodoma, jog prekių kainos kainoraštyje yra preliminaros. Kainoraščio kainai nesutampant su esančia pirkimo kvite, vadovaujamas pirkimo kvite nurodyta kaina.“

1.8. „Informuojame, jog pareiškėjas kreipėsi į Regionų administracinį teismą su skundu, kuriame, be kita, ko, nurodo, jog kalėjimo parduotuvėje negali nusipirkti reikiamų maisto prekių, mažo pasirinkimo. Regionų administracinis teismas priėmė 2025 m. birželio 17 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. e11-8130-920/2025 (kopija pridedama), kuriuo pareiškėjo skundas atmestas. Pareiškėjas 2025 m. liepos 11 d. pateikė apeliacinį skundą (kopija pridedama), skundas priimtas, tačiau nėra išnagrinėtas.“

2. LKT Turto valdymo skyriaus 2026 m. kovo 5 d. atsakyme Nr. 2S-2181 į Pareiškėjo 2026 m. vasario 16 d. skundą (LKT reg. Nr. NPS-23-6443) rašoma:

„Lietuvos kalėjimų tarnyba (toliau – LKT) Turto valdymo skyrius (toliau – TVS) išnagrinėjo Jūsų 2026 m. vasario 16 d. Skundą Nr. NPS-23-6443 dėl Pravieniškių 2-ojo kalėjimo parduotuvės veiklos.“

Išanalizavus Jūsų skundą, nustatyta, Lietuvos kalėjimų tarnyba supaprastintų neskelbiamų derybų būdu įvykdė nuteistųjų/suimtųjų apiprekinimo paslaugos pirkimą Pravieniškių 1-am ir 2-am kalėjimams. 2026-02-06 buvo pasirašyta nuteistųjų/suimtųjų apiprekinimo paslaugos pirkimo-pardavimo sutartis Nr. ST52/2026 su tiekėju UAB „Galiasas“ kuri įsigaliojo nuo 2026-02-08 d. Sutartyje nustatyta, kad tiekėjas nuteistųjų/suimtųjų apiprekinimo paslaugą (toliau – paslauga) įsipareigoja teikti vieną mėnesį nuo sutarties sudarymo. Tiekėjas įsipareigoja paslaugą teikti tiekėjo Pasiūlymo produktų kainų lentelėje nurodytais į kainiais. Tiekėjas savo pasiūlyme nurodė produktų

kainas, neviršijančias 2026-02-04 pirkimo paraiškoje pirkimo iniciatoriaus nustatytą maksimalių produktų.

Prekių kainos parduotuvėje tikrinamos pagal Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2021 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. V-166 „Dėl Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2020 m. gegužės 13 įsakymo Nr. V-133 „Dėl laisvės atėmimo vietų įstaigų parduotuvėse parduodamų prekių kainų kontrolės taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtintas Laisvės atėmimo vietų įstaigų parduotuvėse parduodamų prekių kainų kontrolės taisyklės. Tikrinama ne tik sutartyje nustatytų prekių asortimento su nustatyta kaina, bet ir papildomų prekių kainos bei bendras asortimentas.

Prekių kainos lyginamos su Lietuvos Respublikos teritorijoje prekiaujančios UAB „Barbora“ internetinės parduotuvės tų pačių prekių kainomis. Akcijos nėra numatytos sutartyje, todėl jos nėra taikomos. Lankstinukai nėra numatyti sutartyje.

Primename, kad UAB „Galiasas“ įkalinimo įstaigoje atlieka griežtai reglamentuojamą ir kontroliuojamą paslaugą. Įmonė nepriskiriama prekybos tinklų kategorijai, todėl asortimentas nėra platus. Leidžiamų įsigyti prekių sąrašas skirtas tik papildyti maisto racioną (jeigu nepakanka jo teikiamame nemokamame maiste) ir taip pat galimybė papildomai įsigyti įvairesnių pirmo būtinumo prekių, kuriomis iš dalies, nemokamai, pagal nustatytas normas, aprūpina įkalinimo įstaiga.

Dėl kainoraščių gavimo prašome kreiptis į Jūsų būrio Resocializacijos skyriaus specialistą. UAB „Galiasas“ sudaro ir Jums nuolat teikia kainoraštį su parduotuvėje prekiaujamų prekių sąrašu ir kainomis, atskirai pažymėdami ir atskirdami siūlomų prekių ir kainų, sutinkamai su laimėto konkurso metu sąrašu ir kainomis tų prekių, kuriomis prekiaujama ne konkurso metu laimėtomis kainomis.

Atsakydami dėl prekių pristatymo nuo 2023 metų informuojame: Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 punkte įtvirtinta nuostata numato, kad prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu 5) *nuo skunde nurodytų pažeidimų paaiškėjimo asmeniui dienos iki skundo padavimo dienos yra praėjęs daugiau kaip vienas mėnuo*;“, kadangi nuo 2023 m. prašomos informacijos periodo praėjo daugiau negu treji metai, informacija apie prekių ne pristatymą 2023 m. nebus pateikta.

Pažymėtina, jog konkrečios prekės nebuvimas tam tikru metu parduotuvės asortimente nėra laikomas pažeidimu ir nesukelia teisinių pasekmių prekybą vykdančiai įmonei.

Informuojame, kad Turto valdymo skyrius nenagrinėja skundų dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų ar kitų su tuo susijusių klausimų.

Šis Lietuvos kalėjų tarnybos atsakymas per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Regionų administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius).“

TYRIMUI REIKŠMINGOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

1. *Europos Tarybos Ministrų komiteto 2006 m. sausio 11 d. rekomendacijos Nr. R(2006)2 „Dėl Europos kalėjimų taisyklių“:*

2 *punktas:* „Asmenims, iš kurių atimta laisvė, paliekamos visos teisės, kurios nėra teisiškai atimamos paskyrus laisvės atėmimo bausmę arba kardomąjį kalinimą.“

3 *punktas:* „Asmenims, iš kurių atimta laisvė, turėtų būti taikomi minimaliai būtini ir atitinkantys paskirtą bausmę apribojimai.“

5 *punktas:* „Gyvenimas kalnimo įstaigoje turėtų kiek įmanoma labiau priartėti prie pozityvių gyvenimo visuomenėje aspektų.“

31.5 *papunktis:* „Kaliniai, atsižvelgiant į higienos, tvarkos ir saugumo reikalavimus, turi turėti galimybę nusipirkti ar kitaip įsigyti prekių, įskaitant gėrimus ir maistą, ne didesnėmis kainomis, nei kad yra laisvėje.“

2. Nacionalinės teisės aktai:

2.1. *Bausmių vykdymo kodekso:*

4 *straipsnio „Bausmių vykdymo principai“ 1 dalis:* „Bausmių vykdymas grindžiamas šiais principais: [...]; 5) humanizmo. Šio principo esmė ta, kad vykdant bausmes taikomos priemonės neturi apriboti nuteistojo teisių ir laisvių, jei tai nėra pagrįsta ir būtina; be to, bausmės vykdymu nesiekama žmogaus kankinti, žiauriai su juo elgtis arba žeminti jo orumą, o medicinos, biologiniai ir kitokie mokslo bandymai su nuteistaisiais draudžiami, net jei patys nuteistieji sutiktų, kad jie būtų atliekami; [...]; 7) normalizavimo. Šio principo esmė ta, kad reikia siekti sukurti laisvės atėmimo bausmės atlikimo aplinką, padedančią nuteistajam geriau adaptuotis bausmės atlikimo vietoje ir, kiek tai yra įmanoma, atitinkančią įprasto gyvenimo laisvėje sąlygas; [...].“

38 *straipsnio „Laisvės atėmimo bausmės atliekančių nuteistųjų teisė bausmės atlikimo vietoje turėti asmeninių daiktų, šių daiktų įgijimo būdai ir naudojimosi tais daiktais reikalavimai“ 2 dalis:* „Atviro tipo bausmės atlikimo vietose bausmę atliekantys nuteistieji asmeninius daiktus perkasi savarankiškai. Uždaro arba pusiau atviro tipo bausmės atlikimo vietose bausmę atliekančių nuteistųjų apsipirkimą organizuoja laisvės atėmimo vietų įstaiga.“

2.2. *Bausmių vykdymo sistemos įstatymo 11 straipsnis „Bausmių vykdymo sistemos pareigūnų pareigos“:* „Bausmių vykdymo sistemos pareigūnai privalo: [...]; 2) gerbti ir ginti žmogaus orumą, užtikrinti ir saugoti žmogaus teises ir laisves; [...].“

2.3. *Vidaus tarnybos statuto 3 straipsnio „Vidaus tarnybos ir pareigūnų tarnybinės etikos principai“ 2 dalis:* „Pareigūnų tarnybinės etikos principai: 1) humaniškumo principas; pareigūnas turi stengtis padėti kiekvienam asmeniui, kuriam reikalinga pagalba, užtikrinti to asmens teisių ir laisvių apsaugą, o prireikus imtis neatidėliotinų priemonių, kad jam būtų suteikta medicinos ar kita būtina pagalba; [...].“

2.4. *Seimo kontrolierių įstatymo 2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 1 dalis:* „Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.“

2.5. Viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“: „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 3) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato; 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs“.

10 straipsnio „Administracinių sprendimų priėmimas“ 5 dalis: „Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: [...] 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; [...]“.

11 straipsnio „Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas“ 4 dalis: „Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas ar skundas, viešojo administravimo subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.“

2.6. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875:

31 punktas: „Priėmus prašymą ar skundą asmeniui kreipiantis asmeniškai, asmens pageidavimu įteikiama, o jeigu prašymas ar skundas gautas per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo naudojant pašto tinklą informacinę sistemą, kitomis institucijos naudojamomis elektroninių ryšių priemonėmis, paštu – asmens pageidavimu per 3 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo institucijoje dienos naudojant asmens nurodytą kontaktinę informaciją išsiunčiama pažyma (informacija) apie priimtus dokumentus.“

45 punktas: „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: 45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualiu klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka; 45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma.“

2.7. Lietuvos kalėjų tarnybos administracijos struktūros, patvirtintos teisingumo ministro 2025 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. 1R-171:

10 punktas: „Turto valdymo skyrius.“

32 punktas: „Pravieniškų 2-asis kalėjimas

32.1. Saugumo valdymo skyrius.

32.2. Resocializacijos skyrius.“

2.8. Lietuvos kalėjimų tarnybos nuostatų, patvirtintų teisingumo ministro 2025 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. 1R-172:

15 punktas: „Tarnyba taip pat atlieka šias funkcijas: [...]; 15.15. teisės aktų nustatyta tvarka nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus Tarnybos kompetencijai; [...].“

23 punktas: „Tarnybos direktorius: [...]; 23.3. sprendžia Tarnybos kompetencijai priskirtus klausimus ir atsako už Tarnybai nustatytų veiklos tikslų pasiekimą, veiklos planavimą ir organizavimą, funkcijų atlikimą; [...].“

2.9. Laisvės atėmimo vietų įstaigų parduotuvėse parduodamų prekių kainų kontrolės taisyklių, patvirtintų Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriaus 2020 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-133:

1 punktas: „Laisvės atėmimo vietų įstaigų parduotuvėse parduodamų maisto produktų, būtiniausių reikmenų ir kitų prekių (toliau – Prekės) kainų kontrolės taisyklės (toliau – *Taisyklės*) nustato šiose įstaigose veikiančiose parduotuvėse parduodamų Prekių kainų kontrolės tvarką.“

2 punktas: „Šios Taisyklės parengtos siekiant kontroliuoti laisvės atėmimo vietų įstaigų parduotuvėse (toliau – Parduotuvė) nuteistiesiems ir suimtiesiems parduodamų Prekių pardavimo kainas.“

3 punktas: „Laisvės atėmimo vietų įstaigos direktorius ar jo įgaliotas asmuo, sudarydamas laisvės atėmimo vietų įstaigoje laikomų nuteistųjų ir suimtųjų asmenų apiprekinimo paslaugų teikimo sutartį (toliau – Sutartis), privalo įtraukti į Sutartį nuostatas, kurios užtikrintų, kad: 3.1. Sutartyje nurodytos Prekės visą Sutarties galiojimo laikotarpį būtų Parduotuvės asortimente; 3.2. Parduotuvėje parduodamų Prekių kainos neviršytų Sutartyje jos šalių sulygtų kainų; 3.3. Paslaugos teikėjo nustatytos kainos Prekėms, kurios nėra įtrauktos į Sutartį, neviršytų daugiau kaip 15 (penkiolika) procentų tų pačių savybių prekių kainų, palyginus jas su Lietuvos Respublikos teritorijoje registruotos ir jos teritorijoje prekiaujančios UAB „Barbora“ internetinės parduotuvės maisto ir kitų prekių kainomis (www.barbora.lt); 3.4. Paslaugos teikėjui būtų taikoma atsakomybė dėl Sutarties dalies, susijusios su parduodamų prekių kainų reguliavimu, nevykdymą; [...]; 3.7. Paslaugos teikėjas Parduotuvėje parduodamų prekių kainoraštį pateiktų laisvės atėmimo vietų įstaigos administracijai, tam, kad ji būtų galima paskelbti įstaigos internetinėje svetainėje. Taip pat nedelsiant (bet ne rečiau kaip 1 kartą per savaitę) įstaigos administracijai turi būti pateiktas kainoraščio atnaujinimas(-ai)/pakeitimas(-ai); [...].“

4 punktas: „Laisvės atėmimo vietų įstaigose veikiančių Parduotuvių Prekių kainų kontrolę atlieka šių įstaigų direktorių sudarytos komisijos.“

5 punktas: „Laisvės atėmimo vietų įstaigų Parduotuvėse parduodamų Prekių kainos turi būti tikrinamos ne rečiau kaip kartą per mėnesį. Tikrinamos atsitiktine tvarka atrinktos parduodamų Prekių (ne mažiau kaip 20 pozicijų) kainos, dėl kurių dažniausiai gaunami skundai.“

6 punktas: „Patikrinimų metu turi būti vertinama, ar: 6.1. Prekių kainos neviršija šių Prekių kainų, nurodytų Sutartyje; 6.2. Prekių kainos neviršija šių Prekių kainų pagal Taisyklių 3.3 punktą.“

7 punktas: „Neradus tapačios prekės, lyginamos atitinkamai tų pačių savybių, to pačio mato vieneto mažiausios prekių kainos.“

8 punktas: „Jei tikrinimo metu pasirinktai Prekei taikoma nuolaida, jos kainos vertinimas atliekamas pagal įprastą kainą be nuolaidos.“

10 punktas: „Jeigu paslaugos teikėjas pažeidžia Sutarties nuostatas pagal Taisyklių 3.2 p. ir 3.3. p. ir tai nurodyta patikrinimo aktuose, įstaiga nedelsiant turi kreiptis į paslaugos teikėją ir reikalauti sumažinti kainas. Už pasikartojančius pažeidimus iki Sutarties galiojimo pabaigos įstaiga turi taikyti paslaugos teikėjui atsakomybę pagal Taisyklių 3.4 ir 3.5 punktuose nustatytas nuostatas.“

12 punktas: „Už šių Taisyklių nuostatų vykdymą laisvės atėmimo vietų įstaigoje atsakingas įstaigos direktorius.“

2.10. Lietuvos kalėjimų tarnybos Turto valdymo skyriaus nuostatų, patvirtintų Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus 2025 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. V-611:

8 punktas: „Skyrius, įgyvendindamas jam nustatytus uždavinius, vykdo šias funkcijas: 8.2. infrastruktūros ir materialinių išteklių planavimo, efektyvaus valdymo, valdomo turto priežiūros, personalo aprūpinimo darbo priemonėmis srityje: [...]; 8.2.3. vykdo prekių ir paslaugų gavimo pagal sudarytas sutartis kontrolę; 8.2.4. kontroliuoja Kalėjimų tarnybos ūkinę veiklą, susijusią su nuteistųjų (suimtųjų) materialiniu aprūpinimu, maitinimu ir parduotuvių veikla; 8.2.5. rengia pretenzijas tiekėjams dėl prekių ir / ar paslaugų kokybės neatitikimo sutartyse nustatytiems reikalavimams; [...].“

9 punktas: „Skyrius taip pat vykdo šias funkcijas: [...]; 9.9. nagrinėja pagal kompetenciją priskirtus skundus; [...].“

10 punktas: „Skyrius, įgyvendindamas jam nustatytus uždavinius ir vykdydamas nustatytas funkcijas, turi teisę: [...]; 10.3. gauti Skyriaus funkcijoms vykdyti reikalingą informaciją iš Kalėjimų tarnybos struktūrinių padalinių, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų bei kitų juridinių ir fizinių asmenų; [...].“

TYRIMUI REIKŠMINGA TEISMŲ PRAKTIKA

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika:

1. 2012 m. kovo 1 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012 pažymėta: „Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). [...] Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

2. 2013 m. lapkričio 18 d. sprendime pažymėta: „[...] Europos Žmogaus Teisių Teismas yra pažymėjęs, kad kalinimo metu nuteistieji iš esmės nenustoja naudotis fundamentaliomis teisėmis ir laisvėmis, kurias užtikrina Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija [...]. Priešingai, tam tikrais atvejais nuteistajam reikalinga papildoma apsauga dėl jo padėties pažeidžiamumo ir dėl to, kad valstybė dėl šio asmens prisiima atsakomybę.“

3. 2013 m. gruodžio 2 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-2473/2013 konstatavo, kad valstybės institucijos turi veikti kaip *bonus pater familias*, t. y. apdairiai ir rūpestingai.

4. LVAT 2014 m. balandžio 9 d. aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs: „Baudžiamajame įstatyme nustatytų sankcijų, susijusių su asmens laisvės ribojimu, sukeliamos neigiamos pasekmės sudaro būtinąjį bausmės elementą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. gruodžio 9 d. nutarimas). Kita vertus, valstybė, taikydama asmenims įstatyme įtvirtintus laisvės suvaržymus, prisiima dėl šių asmenų atsakomybę, *inter alia* pozityvias pareigas užtikrinti, kad asmuo laisvės atėmimo vietoje nepatirtų didesnių ribojimų nei tie, kurie paprastai būdingi laisvės atėmimo bausmės įgyvendinimui. Atsižvelgus į tai, kad asmuo, kuriam paskirta laisvės atėmimo bausmė ar taikomas jos suvaržymas, tampa priklausomas nuo valstybės institucijų ir jų pareigūnų veiksmų, ypatingą reikšmę įgyja šio asmens teisinės apsaugos užtikrinimas.“

5. 2015 m. birželio 25 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015 pažymėta: „Tokie viešojo administravimo institucijos veiksmai, kai nesiremiama gero administravimo principu siekiant padėti besikreipiančiam asmeniui įgyvendinti jo teises, o formaliai ir biurokратиškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos, pripažintini neteisėtais.“